

IFLA/UNESCO MANIFEST OM FOLKEBIBLIOTEKET 1994

Frihet, fremgang og utvikling i samfunnet og for den enkelte er grunnleggende menneskelige verdier. Disse mål kan bare nås dersom godt opplyste borgere er i stand til å utøve sine demokratiske rettigheter og delta aktivt i samfunnslivet. En tilfredsstillende utdanning og fri og ubegrenset tilgang til kunnskap, tenkning, kultur og informasjon er forutsetninger for en konstruktiv deltakelse og for demokratiets utvikling.

Folkebiblioteket, den lokale innfallsporten til kunnskap, utgjør et grunnleggende vilkår for livslang læring, evne til å treffe egne beslutninger og kulturell utvikling for den enkelte og ulike grupper i samfunnet.

Dette manifest gir uttrykk for UNESCOs tro på folkebiblioteket som en levende kraft for utdanning, kultur og informasjon, og som et vesentlig element i arbeidet for å fremme fred og åndelig utvikling og velferd blant mennesker.

UNESCO oppfordrer derfor de nasjonale og lokale myndigheter til aktivt å støtte og delta i utviklingen av folkebibliotekene.

Folkebiblioteket

Folkebiblioteket er nærmiljøets informasjonssenter og skal gjøre all kunnskap og informasjon lett tilgjengelig for brukerne.

Folkebiblioteket bygger på prinsippet om at alle skal ha det samme tilbud, uansett alder, rase, kjønn, religion, nasjonalitet, språk eller sosial status. Spesielle tjenester og spesielt materiale skal stilles til rådighet til brukere som av en eller annen grunn ikke kan nyttiggjøre seg bibliotekets vanlige tilbud, f.eks. språklige minoriteter, funksjonshemmede, sykehuspasienter eller innsatte i fengsler.

Alle aldersgrupper skal kunne finne materiale som passer for dem.

Samlinger og tjenester skal innbefatte alle former for egnede medier og moderne teknologi, såvel som tradisjonelt materiale. Høy kvalitet og relevans for lokale behov og forhold er grunnleggende. Materialet må være aktuelt, avspeile utviklingen i samfunnet og vitne om menneskelig streben og fantasi.

Samlinger og tjenester skal ikke underlegges noen form for ideologisk, politisk eller religiøs sensur, og heller ikke kommersielt press.

Folkebibliotekets oppgaver

Folkebibliotekets viktigste oppgaver for å fremme informasjon, utvikling av lese- og skriveferdigheter, utdanning og kultur bør være:

1. å skape og styrke gode lesevaner hos barn helt fra de er små
2. å støtte individuell læring, selvstudium og formell utdanning på alle nivåer.
3. å sørge for muligheter til personlig, skapende utvikling
4. å stimulere fantasien og kreativiteten hos barn og unge
5. å fremme bevisstheten om kulturarven og gleden og verdien ved kunst, vitenskapelige resultater og nyvinninger
6. å gi tilgang til alle utøvende kunstners uttrykksformer
7. å fremme tverrkulturell dialog og kulturelt mangfold
8. å støtte den muntlige overleveringstradisjon
9. å sikre alle borgere tilgang til samfunnsinformasjon
10. å sørge for en tilfredsstillende informasjonsformidling overfor lokale foretak, foreninger og interessegrupper
11. å gi brukerne mulighet til å dyktiggjøre seg i bruk av EDB og informasjonsteknologi
12. å støtte og delta i aktiviteter og programmer for utvikling av lese- og skriveferdigheter for alle aldersgrupper, og om nødvendig ta initiativ til slike aktiviteter

Finansiering, lovgivning og nettverk

- Folkebibliotekets tjenester skal i prinsippet være gratis. Folkebiblioteket hører både til de lokale og de nasjonale myndigheters ansvarsområde. Det må finne spesifikk støtte i lovgivningen og finansieres av myndigheter på nasjonalt og lokalt plan. Folkebiblioteket skal være et vesentlig element i enhver langsiktig strategi for kultur, opplysningsarbeid, utvikling av lese- og skriveferdigheter og utdanning.
- For å sikre samordning og samarbeid på nasjonalt plan, må lovverket og den strategiske planleggingen for bibliotekene også definere og fremme et nasjonalt biblioteknettverk, basert på felles standarder for de tjenester som tilbys.
- Folkebiblioteksystemet må utvikles i forhold til nasjonale og regionale biblioteker, forsknings- og spesialbiblioteker og skole-, høyskole- og universitetsbiblioteker.

Drift og styring

- Det må utformes en klar politikk med målsettinger, prioriteringer og tjenester som er tilpasset nærmiljøets behov. Folkebiblioteket må organiseres på en effektiv måte, og skal drives etter profesjonelle metoder.
- Samarbeid med relevante partnere, f.eks. med brukergrupper og andre fagfolk på lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt plan, må sikres.
- Tjenestene må rent fysisk kunne nås av alle i samfunnet. Dette krever at biblioteket har gode lokaler med sentral beliggenhet, gode lese- og studiemuligheter, relevant teknologi og en tilstrekkelig åpningstid som passer for brukerne. Det innebærer også oppsøkende tjenester for dem som er ute av stand til å besøke biblioteket.
- Bibliotekets tjenester må tilpasses de forskjellige behov i lokalsamfunnene i landdistriktene og byene.
- Bibliotekaren er en aktiv formidler mellom brukere og ressurser. For å kunne sikre en tilfredsstillende bibliotektsjeneste, er det heft nødvendig å ha en fagutdanning for bibliotekarer, med muligheter for etterutdanning.
- Det må foreligge programmer for utadventd virksomhet og for brukeropplæring, slik at brukerne lettere kan nyttiggjøre seg de ressurser som finnes.

Manifestets gjennomføring

Beslutningstakere på nasjonalt og lokalt plan og bibliotekmiljøene i sin alminnelighet, verden over, blir med dette innstendig oppfordret til å gjennomføre de prinsipper som er nedfelt i dette manifest